

KMETOVOALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 60 K, na $\frac{1}{2}$ strani 40 K, na $\frac{1}{3}$ strani 20 K, na $\frac{1}{6}$ strani 10 K in na $\frac{1}{12}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz •Kmetovalca• so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 7. V Ljubljani, 15. aprila 1907. Leto XXIV.

Obseg: Siljenje ali káljenje ameriških cepljenih klučev. — Za planinarstvo. — Vprašanja in odgovori. — Kaj delajo naše podružnice. — Kmetijske novice — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmet. družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Podoba 46. Vlaganje cepljenk v trtnico.

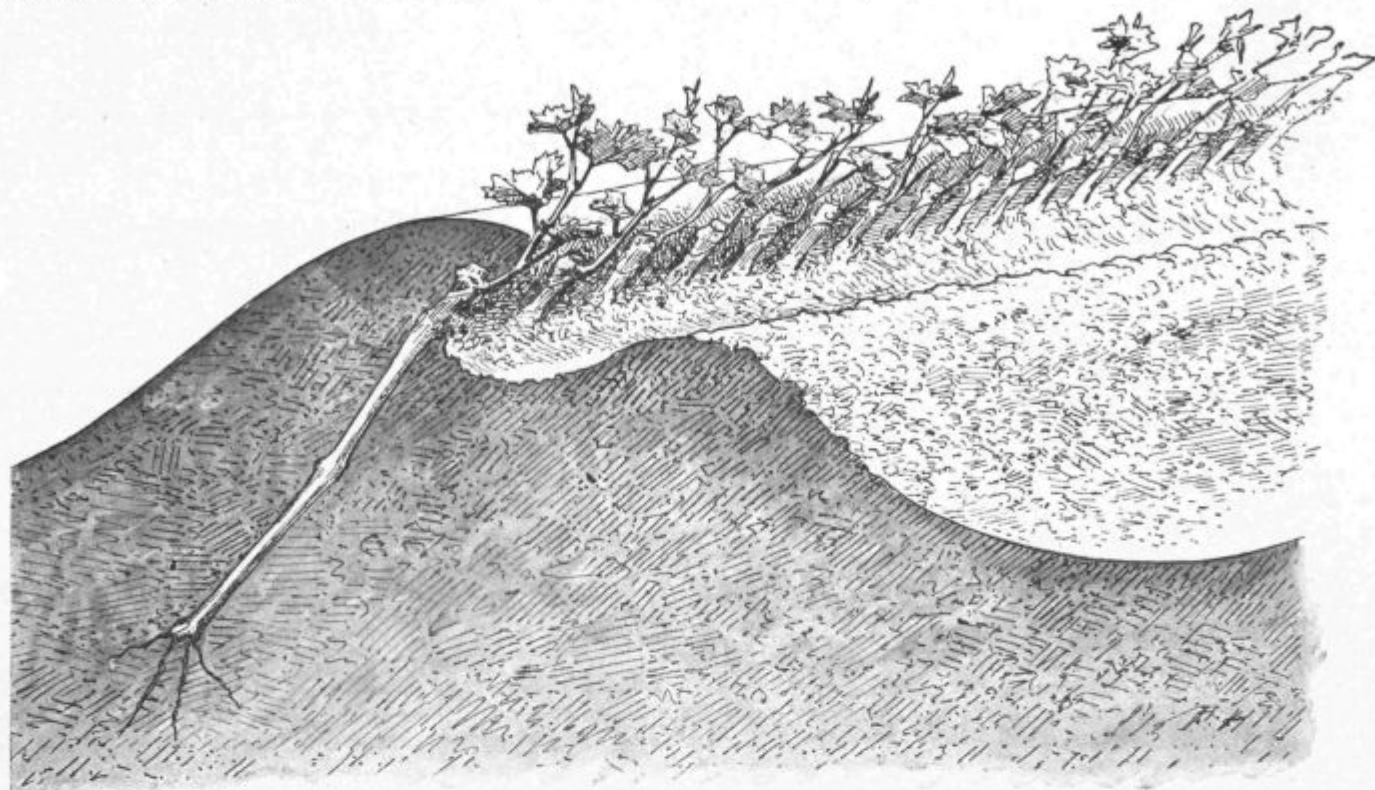
Siljenje ali káljenje ameriških cepljenih ključev.

(Konec.)

S škropljenjem se mora pričeti že konci meseca majnika in ga je vsak teden najmanj enkrat, v vlažnem

švicarski razpršilnik tvrdke F. Nechvile na Danaju, ki se lahko pritrdi na vsako škropilnico in škropi jako fino v ozkem krogu. Zaraditega se le malo galice porabi.

Galico jemljemo spočetka le $\frac{3}{4}$ -, pozneje 1- do $1\frac{1}{2}$ -

Podoba 47. Slika kaže, kako je treba poleti odkriti rastoče cepljenke. Trte so odkrite na severni strani, 14 dni pozneje se odkrijejo tudi na južni strani.

Podoba 48. Enoletne cepljenke, pridelane od kmečkoga vinogradnika na Nižjavevstrijskem.

vremenu, meseca junija in julija, tudi po dvakrat na teden ponoviti. Seveda gre škropljenje takih mladih trt hitro od rok. Posebno pripraven je za to takozvani

odstotno. Enkrat ali dvakrat je treba tudi trte proti plesnobi fino požveplati. Proti jeseni, torej v drugi polovici meseca septembra, vse trtne mladike za tretjino skraj-

šamo. Stem cepljenke prisilimo, da zaključijo svojo rast in da njih les bolj dozori.

Kadar listje odpade, torej konci oktobra ali v začetku novembra, jemljemo trte vun, in sicer v nasprotnem redu, kakor smo jih bili spomladi vlagali. Začnemo torej tam, kjer smo spomladi končali. Ob zadnji vrsti izkopljemo zadosti globok jarek (dopod korenin), in sedaj prime en delavec za trte, drugi jih pa, s hrbtom proti ostalim trtam med prvimi vrstami trt stoječ, z lopato spodreže, tako da jih prvi delavec lahko vun potegne, ne da bi korenine pretrgal.

Trte potem takoj preberemo po njih kakovosti. One trte, ki niso nič ali so prav slabo odgnale, oziroma ki nimajo nič korenin ali so celo suhe, mečemo takoj proč. Najbolje jih je sežgati, kajti če ostanejo v zemlji, se na njih dela koreninska plesnoba, ki rada prehaja tudi na zdrave trte, ki jih bomo morebiti drugo ali tretje leto na istem prostoru vlagali.

Ostale tite preberemo v dve kakovosti. One trte, ki so dosti odgnale in so lepo okoreninjene, posebno pa če so dobro zrasle, uvrstimo v prvo, ostale pa v drugo kakovost.

Glavna stvar je torej, da so

Zaraditega bomo pri prebiranju morali posebno skrbno gledati ne to, kako so cepljenke na cepljenem mestu zrasle. Da jih preskusim, primem podlogo v levo,

Podoba 49. Tip nižjeavstrijskega kmeta-vinogradnika s sinom. Spredaj so cepljene trte, ki so bile kaljene v hlevu.

Podoba 50. Vlaganje cepljenk v skupno občinsko trtnico v Langenloisu na Nižjeavstrijskem. Vsak vinogradnik mora delati en dan, če se udeleži s 1000 cepljenkami.

se trte dobro zrasle, kajti močne korenine ali bolj močno mladiko trta lahko tudi v poznejših letih naredi, zarasti se pa znatno bolj ne more.

cepič s tremi prsti desne roke ter oba dela na nasprotno stran nekoliko zasučem, seveda ne s hudo močjo, ker moramo vedeti, da je v enem letu nastalo

vezivo med podlogo in cepičem še bolj mehko, mlado.

Če se pri tej poskušnji cepič ne odlomi, je dobro, če se odlomi, je trta slaba in se zavrže. Cepljenka, ki je prestala tako sukalno preskušnjo, se vsaka še nekoliko gor in dol vpogne, da se vidi, ali je tudi na koncih odrezke dobro zarasla. Če močno zija, jo uvrstimo v 2., če nič ali le neznatno zija, v 1. kakovost.

Le cepljenke 1. kakovosti so popolnoma sposobne za saditev v vinograd. Cepljenke 2. kakovosti je najbolje prihodnjo pomlad na 1 oko obrezati, korenine skrajšati in še enkrat v trtnico vložiti. Navadno se jih vsaj 50 do 60% v drugem letu še zadostno zrasede.

Prebrane cepljenke vežemo v majhne butarice po 50 skupaj (glej pod. 48., 49.) in jih potem v kaki ne premrzli, zračni kleti tako v pesek vložimo, kakor da bi bile posajene vsaj 25 cm globoko. Pri tem je na to gledati, da pride pesek povsod med korenine, kajti če so med koreninami votline, rade plesnijo. Pesek mora biti vedno vlažen, pa ne preveč moker. Če zunaj ne zmruže, je treba pridno zračiti.

Kdor misli cepljenke šele spomladi izkopavati, jih mora jeseni tako visoko prisuti, da so vsaj 3 do 4 očesa na mladiki iz cepiča pod zemljo.

Skupno cepljenje, uspehi, cepilni tečaji.

Nižjeavstrijci so se kot praktični ljudje z veliko vnemo poprijeli stratificiranja cepljenih ključev, kakor hitro so spoznali znatno vrednost tega načina cepljenja.

Cepljenje se je organiziralo po občinah in društvih.

Deželni odbor nižjeavstrijski je v sporazumu s c. kr. kmetijskim ministrstvom pospeševal taka društvena podjetja in jih je izdatno podpiral.

Navadno so znašali stroški za napravo ene silnice okoli 1000 K. Deželni odbor in kmetijsko ministrstvo sta plačala po 40%, ostali znesek (20%) pa občina ali društvo samo.

Tako je na Nižjeavstrijskem nastalo veliko število skupnih (društvenih) silnic in trtnic.

Tudi trte dobivajo občine iz državnih in deželnih matičnjakov po znižani ceni.

Vsak vinogradnik ima pravico tako silnico uporabljati proti majhni odškodnini, ki je prispevek k vzdrževalnim stroškom.

V nekterih občinah prinesejo vinogradniki ob gotovem času svoje cepljenke, vložene v zabojih, v silnico in jih dobijo čez kakih 14 dni kaljene in za saditev sposobne zopet nazaj, da jih potem doma vsak vloži v svojo trtnico (glej podobo 46.).

V drugih občinah se tudi vlaganje v trtnico vrši skupno (glej podobo 50.).

V nekterih krajih so se napravile skupine dobrih, mladih in urnih cepilcev, ki proti odškodnini, znašajoči navadno 10 K za 1000 trt, manj zmožnim, starejšim vinogradnikom trte cepijo in v zaboje vlagajo.

Na ta način so že leta 1904. samo manjši vinogradniki na Nižjeavstrijskem skupno pocepili nad pet milijonov trt; vsega skupaj se je pa na Nižjeavstrijskem to leto pocepilo nad 10 milijonov trt!

Uspehi so bili izvrstni. Od 100 cepljenk jih je bilo navadno 60 do 80 prve kakovosti, v mnogih slučajih se je doseglo tudi nad 80%.

Taki zgledi so gotovo posnemanja vredni. In pri nas? Kolikor je meni znano, se nahajata dosedaj na Kranjskem le dve silnici, in sicer ena pri državni trtnici v Bršlinu pri Novem mestu in drugo ima kmetijska podružnica novomeška. Prvo je c. kr. ministrstvo za kmetijstvo ustanovilo v ta namen, da se v njej vinogradniki uče trte cepiti in siliti in da jo tudi lahko dejansko uporabljajo. Pa vkljub mojemu prizadevanju, pozivanju v listih in pri predavanjih se za vso napravo skoraj nihče ne meni.

Uspehi v državni silnici v Bršlinu so vkljub temu, da imamo sitnosti z zemljo, ker je imamo premalo na razpolago in je še ta utrujena od vednega vlaganja trt na enem kraju, vendar lepi in gotovo spodbudni.

Tako smo na pr. spomladi leta 1906. stratificirali v 58 zabojih 37.700 cepljenih ključev. Od teh jih je odpadlo pri vlaganju v trtnico le 895, torej le nekaj čez dva odstotka. Vse ostale trte so se sponesle, a jeseni smo iz trtnice izkopali 36.673 (to je 72%) dobrih cepljenk. Nekaj jih je sicer zaradi slabe zemlje pre slabotnih in jih moramo še enkrat vložiti, toda okroglo 60% cepljenk je prve kakovosti. Nekatere vrste so dale seveda še lepše uspehe, na pr. veltlinec 85%, španjol 81%, rdeči vrh 78% cepljenk prve kakovosti.

Ker je ta način cepljenja, posebno v krajih, ki imajo sedaj še največ vinogradov prenoviti, na pr. sodni okraji mokronoški, radeški, litijski, žužemberški, trebenjski itd. in ki so vsi bolj mrzli kraji, pa ne samo tam, ampak sploh za vse vinorodne kraje naše dežele največjega pomena, bi bilo gotovo vredno, da se ga vsi poklicani faktorji poprimejo.

Ker se je na naše občine, morda z majhnimi izjemami, težko zanašati, da bi kaj v tem oziru storile, bi bilo za naše razmere bolj priporočljivo, da se naše kmetijske podružnice in zadruge z vso vnemo tega dela poprimejo.

Mislím, da jih bo c. kr. kmetijsko ministrstvo in gotovo tudi deželni odbor kranjski v tej zadevi rad podpiral.

V že obstoječi državni silnici v Bršlinu se pa vsako pomlad vrši cepilni tečaj, kjer imajo vinogradniki, posebno pa voditelji takih društvenih trtnic najboljšo priliko, da se v vseh tozadevnih delih temeljito izučé.

B. Skalický,

c. kr. vinarski nadzornik v Rudolfovem.

Za planinarstvo.

Odbor, izvoljen od kmetijskega sveta z naročilom, da se posvetuje o načrtu zakona za varstvo planin in zboljšanje planinarstva, je zboroval 4. t. m. ob navzočnosti kmetijskega ministra grofa Auersperga pod predsedstvom podpredsednika naše družbe g. kom. svetnika Povšeta. Vsi odborniki so radostno pozdravljali načrt zakona, ki je bil zanj referent, vladni svetnik pl. Panz. Vršila se je obsirna, nad osem ur trajajoča razprava, ki sama že dokazuje, koliko se planinske dežele zanimajo za tak zakon, ki more znatno zboljšati naše planinarstvo, pomnožiti množino krme in seveda tudi število živine, ki je v današnjih gospodarskih odnošajih najzanesljivejša panoga kmetijstva, najboljši vir gospodarstva in pomoč v težkem boju za obstanek. Iz poročila odborovega predsednika, g. kom. svetnika Povšeta, povzamemo naslednja važna načela:

V prvem paragrafu se določuje, da naj se planine trajno le kot take ohranijo. Zakon torej zabranjuje, da bi se planine smele izpremeniti n. pr. v gozd, kakor se se je v nemali množini posebno po Gornjem Štajerskem godilo, kjer so veliki posestniki nebroj planin od kmetov kupili, jih pogozdili ter pripravili za svoje lovske namene. Stem pa je izginilo nebroj kmetij; samo v enem sodnem okraju je propadlo 147 kmečkih domov. Ta paragraf pa tudi zahteva, da se morajo planine skrbno obdelovati, na njih trebiti grmovje, kamenje, sploh se morajo umno oskrbovati. V nadaljnjih paragrafih, posebno v tretjem, se določa, da se mora za vse planine, ne le za skupne, ampak tudi za zasebne, izdelati gospodarski načrt in opravični statut, ki ga ima odobriti okrajno glavarstvo v dogovoru s planinskim svetom, ki se izvoli izmed lastnikov, ki so v planinarstvu izvedeni možje.

V vseh slučajih pa, kjer pravne razmere niso še rešene, so v ta namen pozvane agrarne komisije.

Gospodarski načrt mora določati na podlagi natančnih poizvedeb okrogli užitek celote kakor tudi posameznih upravičencev planin. Istotako mora v načrtu biti natančno določeno, kaj spada med pašo, kaj med gozd in kaj se mora storiti za večji dohodek od planine.

Po šestem paragrafu pa ima opravični statut obsegati pravice, pa tudi dolžnosti udeležencev ter obveznost za pravne naslednike, strogo ravnati se po predpisih statuta, ki se sme prenaraditi le s privoljenjem v to pozvanih oblasti.

Gospodarski načrti se morajo vsakih 10 let pregledati, oziroma jih morajo potrditi v to pozvane oblasti.

V osmem paragrafu so določene obveznosti za one, ki so od države dobili podpore za izboljšanje planin. Ti so dolžni z državnimi podporami izboljšane planine v takem stanju vzdrževati. Ta zahteva je pravična, ker država hoče znatne zneske porabiti za izboljšanje planin. Zato pa mora biti poskrbljeno za to, da se ti znatni zneski ne bodo brezuspešno pogubili. Ministrstvo si pridruži pravico, da sme vlada na račun lastnikov planin, ki so prejeli podpore, dati potrebne poprave izvršiti. Paragraf 8. je res trd, a primeroma upravičen. Sicer pa bo planinski odbor imel pri tem svojo odločilno besedo, tako da se bo ta paragraf uporabljal le tedaj, ko bo res to potrebno in upravičeno. Posebne vrednosti je deveti paragraf, ki veli, da se ima za vsak okraj za vse ondotne planine sestaviti posebna zemljiška knjiga planin. Kako se to izvrši, določi kmetijsko ministrstvo s posebno naredbo. Pri tem paragrafu je zastopnik kranjske dežele predlagal, naj se ta knjiga sestavi na podlagi resničnih razmer, da se popravi kataster vpisanih parcel. Pokazalo bi se, da je mnogo parcel vpisanih za gozd, ki so bile pred letom 1869., ko se je kataster nanovo predelal, vpisane kot pašnik ali planina. Pri tej priliki naj se storjena krivica popravi. Če je kmetijskemu ministru na tem, da povzdigne živinorejo ne le v kakovostnem, ampak tudi v količinskem oziru, potem more pri sestavi teh planinskih posestnih knjig marsikaj storiti za pomnožitev planinske paše. V ta posvetovalni odbor je bil pozvan tudi zastopnik gozdarskega sveta dvorni svetnik in profesor za gozdarstvo vitez Guttenberg. Ta je sicer priznal, da je mnogo parcel vpisanih za gozd, ki bi bile dokaj bolj uporabne za pašo; vendar je predlagal, da bi se tudi mnoge pašniške parcele morale prepisati za gozd. Temu pa udje odbora niso

pritrčili, ampak so se izrekli za Povšetov nasvet.

Sicer pa bo vsak deželni zbor mogel ta zakon tako urediti, kakor ngaja razmeram dotične dežele. Takrat bodo poslanci morali delovati na to, da se v zakon, ki bo veljaven za Kranjsko, sprejme tudi paragraf, ki bo veleval pri sestavi planinske posestne knjige uredbo planinskega katastra na podlagi dejanske nekdanje porabe dotičnih parcel.

Deseti paragraf urejuje strokovno zastopstvo planinskih lastnikov. Sestavil se bo za vsak okraj, kjer so planine, poseben planinski odbor, za vso deželo se pa sestavi planinski svet, kjer delujejo poleg strokovnjakov zastopniki vlade in deželnega odbora. Ta dva zastopa mora politiška oblast zasliševati pri vsaki svoji tozadevni razsodbi in odredbi. Imata tudi pravico proti odredbam okrajnih glavarstev v zadevah planinarstva vlagati prizive.

Imenuje se tudi poseben nadzornik za planinarstvo, ki deluje kot poročevalec za te zadeve pri dež. planinskem svetu. Za Kranjsko bi ta posel mogel premagati živinorejski nadzornik, ki ga moramo za deželo dobiti. Potreben pa bo tak strokovnjak, ki bo obenem navajal planinarje k izboljšanju planinskega gospodarstva.

Paragrafi 12. do 17. urejujejo pravno stran planinskih upravičencev, planinskih zadrug in pogoje, pod katerimi more udeleženec odprodati svoj delež. Pri tem imajo soupravičenci ali sodrugi pravico ugovora in mora večina sodrugov v to privoliti. Prodati vso planino pa sme lastnik, oziroma zadružništvo, le tedaj, če v to privoli deželna vlada v sporazumu z deželnim odborom in s planinskim svetom.

To je koristno, ker se bo stem takorekoč onemogočila sleharna prodaja planin.

18. paragraf določa kazni za prestopke. Globe se plačajo v poseben planinski zaklad, ki ga upravlja deželni odbor.

Kot vrhovna prizivna oblast velja posebna komisija, sestavljena iz zastopnikov vlade, dežele in planinskega sveta. Končno naj navedemo še površje planin v Avstriji. Vseh planin je 1.399.781 ha, na Kranjskem 13.642 ha, na Koroškem 176.000 ha, na Štajerskem 139.000 ha, na Tirolskem 685.000 ha, na Predarliskem 90.500 ha, na Solnograškem 207.000 ha. Za toliko planinskega sveta je pač vreden trud, da se izboljša.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 112. Ali je bilo umestno precepiti pri tleh 4—7 cm debele jablane, ki mi jih je zajec 45 obglodal, ali bi bilo boljše drugo drevje nasaditi? (F. Ž. v B.)

Odgovor: Če taka drevesa cepite pri tleh, bodo pač rasla, ker je podloga dobro vkereninjena in je močno rastna. Pogoj je seveda pravilno cepljenje in pravilno ravnanje s cepljenim drevesom. Podloga bržkone požene divje poganjke, in teh v začetku ni popolnoma odstraniti, drugače se lahko pripeti, da se podloga posuši. Vzlic pravilnemu ravnanju bo pa vsaj tri do štiri leta trajalo, preden vzgojite visoko deblo z mlado krone, in zato bi Vam bolj priporočali obglodano drevje rajši nadomestiti z novim visokodebelnim.

Vprašanje 113. Ktero cepilno mažo mi najbolj priporočate? Doslej sem rabil zmes iz smrekove smole, masti in voska, a drugi mi priporočajo ilovico. (F. Ž. v B.)

Odgovor: Maža iz ilovice za cepljenje ni zanič. Boljša je maža, ki ste jo doslej rabili; vendar bodite previdni s primesjo masti, ker ta lahko škodljivo vpliva. Najboljša maža je mrzla cepilna smola. Cepilna smola se naredi iz smrekove smole, ki se pri ognju stopi ter se skozi primerno ruto precedi. Precedeni in še gorki, torej tekoči smoli se prilije osmi del špirta, in na vsak kilogram te zmesi se pridene 2—3 žlice lanenega olja. Špirta ni prilivati v bližini ognja, ker bi bilo to nevarno. Taka cepilna smola se sčasoma strdi, zato ji je takrat zopet primešati primerno množino špirta. Mrzlo cepilno smolo je hraniti v zaprti pušici.

Vprašanje 114. Imam brejo telico, ki je grižava, in poleg nje je junec, ki je bil pred 14 dnevi tudi grižav. **Ali je griža nalezljiva? Sčim naj jo zdravim?** (F. Ž. v B.)

Odgovor: Griža ali driska je posledica vnetja črev ter more imeti razne vzroke, med drugim tudi glive (bakterije), ki zaidejo v čreva. V tem slučaju more biti griža nalezljiva. Vnetje črev pa more povzročiti tudi neprimerna ali pokvarjena klaja ter prehlajenje. Predvsem je odstraniti vzrok vnetju črev ter je dajati sredstva, ki drisko ustavijo. Domača zdravila so voda, ki se je na njej kuhalo čreslo, potem pražen oves ali ječmen itd. Živino je varovati prehlajenja, ji ni dajati mrzle pitne vode in posebno ne kakega zmrzlega korenjstva. Če vsa domača sredstva ne bodo imela uspeha, potem je vsekako poklicati večšega živinozdravnika.

Vprašanje 115. Moje svinje imajo srbečico. Naredili so se jim po životu mozoli, in živali so take, kakor bi bile grintave. **Kako naj zdravim grintave prasiče?** (I. R. v D.)

Odgovor: Na Vaše vprašanje Vam ne moremo odgovoriti, ker ne vemo, kakšno bolezen imajo Vaši prasiči, kajti izraz srbečica je presplošen, bolezní same pa sploh niste natančno popisali. Omenjeni mozoli morejo biti navadni kožni izpaščaj vsled neprimerne krme, nesnage in nepravilnega ravnanja s prasiči; so pa lahko tudi prasičje kože ali pa prave grinte. Vsako teh bolezní je drugače zdraviti, in najbolj pametno bo, če pokličete živinozdravnika, ki določi bolezen in zdravljenje.

Vprašanje 116. Pri nas potuje po vaseh agent, ki prodaja umetno gnojilo, kjer so pomešane po njegovem zatrdilu vse redilne snovi, ki so potrebne. Agent prodaja to gnojilo po 11 K 68 h 100 kg z vrečo vred. Plačati je voznino, dočim kupnino zahteva šele meseca novembra. Gnojilo je menda iz neke češke tvornice. Kaj menite o tem gnojilu? (F. P. v B.)

Odgovor: Če naj Vam povemo, ali je gnojilo kaj vredno in ali ima primerno ceno, tedaj bi morali poznati njegovo sestavo. Glede mešanih umetnih gnojil nam je sploh biti previdnim. Nobena količkar vredna in poštena tvornica za umetna gnojila ne ponuja svojih izdelkov nadvse po agentih, zato je v takem slučaju vedno sumničiti, da ni kaj v redu; torej Vam moremo le priporočati, s takimi agenti nič imeti opraviti. Dandanes jo povsodi preskrbljeno, da more kmetovalec kupiti umetna gnojila v zajamčeni kakovosti proti primerni ceni, zato so vsi taki agenti nepotrebni, in če se kje prikažejo, jim je gotovo na tem, da nevesčega kmeta opeharijo.

Vprašanje 117. Štiri tedne star junec ima debelo popkovo, ki sem jo mazal s kafrovcem in s terpentinovim oljem. V treh dneh je oteklina izginila. Čez par dni se je pa ponovila in je sedaj bolj mehka in boleča ter so znaki, da se utegne ognojiti. Imam pa tudi drugo, deset dni staro telico, ki ima tudi že otekle in bolečo popkovo, in se bojim, da se prične gnojiti. **Kako naj zdravim**

bolno popkovo pri teletih in ali je upanje, da se ozdravi? Ali so take živali za pleme? (U. V. v Z.)

Odgovor: Popkovina pri teletih oteče vsled kake poškodbe pri porodu ali pa vsled zastrupljenja krvi po glivah, ki pridejo skozi svežo popkovino v kri. V prvem slučaju ni bolezen nevarna in sama preide, dočim je v drugem slučaju mogoče pomagati ob pravem času z operacijo, ki jo izvrši večš živinozdravnik; če je pa zastrupljenje krvi že predaleč zašlo in so začele noge otekati, potem je vsako zdravljenje zaman. Vaš hlev je bržkone okužen po glivah, ki povzročajo bolezen na popku, zato se ravnajte po navodilu, ki ga najdete na 114. strani v knjigi „Soseđa Razumnika govedoreja“.

Vprašanje 118. Imam njivo, ki tako leži, da pri oranju sosedje od treh strani nanjo stezajo. To njivo mislim izpremeniti v travnik ter jo zagraditi z bodečo žico, a sosedje mi branijo, češ da potem ne bodo mogli pri oranju stezati. **Ali sem res zavezan pustiti svojim sosedom pri oranju stezanje na mojo njivo?** (J. P. v S.)

Odgovor: Če so Vaši sosedje brez Vašega ugovora, z Vašo vednostjo, oziroma z vednostjo Vaših prednikov, stezali pri oranju na Vašo njivo najmanj 30 let, potem so pridobili služnostno pravico do tega na Vaši njivi, in jim te pravice ne morete zabranjevati.

Vprašanje 119. Ali se sme prenehati s pokladanjem klajnega apna živini, ki je nanj vajena, in če jo prodam ter ji kupec ne bo dajal klajnega apna, ali bo potem dotična goved zbolela ali celo poginila? (A. A. v B.)

Odgovor: Če se preneha pokladati klajno apno, ne bo nobena goved zbolela, še manj pa poginila. Če taka žival pride drugemu lastniku v roke in pri njem dobiva krmo, ki ima v sebi dovolj rudniških redilnih snovi, potem bo seveda dobro uspevala; če bo pa dobivala slabo krmo, ki ji primanjkuje teh snovi, potem bo prav gotovo slabše uspevala ter bo vzrok temu krma, ne pa pomanjkanje klajnega apna. Š klajnim apnom ravno popravimo neprimerno krmo. Govedo, ki je vajeno dobre in tečne krme, bo pri drugem lastniku, ki take krme ne poklada, tudi slabše uspevalo. Pri nas imajo ljudje o klajnem apnu največkrat popolnoma napačne pojme ter ne vedo, da je njegova vsebina važen obstojni del krme, zato ga kaj radi primerjajo z mišico (z arzenikom), ki ni redilna snov, temveč posredno pomaga debeliti. Če je žival na mišico vajena in se ji natenkrat odtegne, potem dotična žival res hitro propada.

Vprašanje 120. Ali bi pri nas uspeval sirek, kakršen se rabi za metle, in kje bi se dobilo seme? (A. Ž. v S.)

Odgovor: Sirek je rastlina gorkejšega poinebja, vendar zori še povsodi tam, koder dozoreva turščica, četudi ne zraste tako visok. Če nimate kakega posebnega namena, bi Vam ne priporočali v Vašem kraju sejati sirek. Sirkovo seme morete dobiti v Vipavski dolini, in če se obrnete do kmetijske podružnice v Vipavi, Vam ga gotovo priskrbi.

Vprašanje 121. Kupil sem za pleme 3 leta staro kravo, ki pa silno trdo molze, zato prosim sveta, **kako ravnati, da bo krava mehkeje molzla?** (A. P. v R.)

Odgovor: Trda molža more imeti dva vzroka. Prvi vzrok so mišice, ki zapirajo sesek tamkaj, kjer se drži vimena in kjer izstopa mleko iz vimena v sesek. S prijemanjem pri molži se tisto zapiralno mišičevje pri mladih in pri boječih kravah močno skupaj stisne, in vsled tega mleko počasi in v tenkem curku odteka. Zapiralno mišičevje postaja sčasom bolj ohlapno, in krava sčasom mehkeje molze. Lepo in nežno ravnanje s kravo ob molži je samoobsejna umevno. Drugi vzrok trde molže je zoženje seskove tuljave, bodisi vsled trdot, ki se tvorijo na notranji sluzni koži, bodisi vsled gub, ki jih dela ta koža, ali vsled veznih trakov, ki prerasejo

tuljavo. Ti vzroki niso redki, in če jih živinozdravnik najde, jih mora odstraniti, kajti vime s takim seskom je težko popolnoma izmolsti, in posledica je bolehanje in otrpnenje vimena.

Vprašanje 122. Zaradi pomanjkanja delavnih sil smo prisiljeni vinograde tako urediti, da po možnosti omejujemo delo. Vzgoja trt na žici je v tem pogledu zelo koristna, in ker sem čul, da se dobivajo stare železne cevi prav poceni, vprašam, ali bi priporočali **železne cevi v vinogradu za napenjanje žice namesto lesenih kolov?** (F. J. v L.)

Odgovor: Stare železne cevi, če so poceni in če imajo primerno debelost, so izredno primerne za ta namen, kajti njih trpežnost je velika, celo če se namažejo z minijevo oljnato barvo.

Vprašanje 123. Moja breja kobilica je imela že lansko leto pred ciljem mleko, in ko je storila, je žrebe čez par dni poginilo. Letos je ta kobilica zopet breja, manjka ji še 40 dni do cilja, pa ima že zopet mleko. Kaj je temu vzrok in kako bi bilo od pomoči? Pripomnim naj, da je kobilica dobro rejena in da se skoraj nič ne rabi za delo. (M. K. v R.)

Odgovor: Če ima kobilica dolgo časa pred porodom mleko, so temu vzrok močno razvite mlečne žleze. Prezgodno izcejanje mleka pa poleg tega še povzroča premočno krmljenje v zvezi s premajhnim pregibanjem breje živali. Da brejo kobilica dobro krmite, je že prav, a napačno je pustiti jo brez dela ali vsaj brez zadostnega pregibanja na prostem. Prihodnjič naj kobilica noter do zadnjih dni pridno dela, in ko bo na času ter boste prenehali z delom, jo pa vendar vsak dan pridno vodite, dokler ne stori. S takim ravnanjem kolikor toliko preprečite prezgodnjo mlečnost, seveda popolnoma težko, kajti kobilica je take narave in bi bilo zelo napačno s kakšnim drugačnim ravnanjem pritisk mleka preprečiti. Da je lansko žrebe poginilo, more imeti razne vzroke; mogoče je tudi, da je to bila prezgodnja mlečnost. Če kobilica dlje časa pred porodom daje mleko, potem mleko ob porodu nima več tiste vsebine gotovih snovi, ki so žrebetu potrebne, da se očisti matere smole, ki se je nabrala v črevih, dokler je mladič bil v maternem telesu. Ko letos kobilica stori, pazite na žrebe, in če se v prvih 24 urah ne iztrebi samoodsebe, pa mu dajte dristev iz gorke vode, in če to ne pomaga, mu v mastnik porinite kakih 10 cm dolgo lojeno svečo.

Vprašanje 124. Pri nas je splošno razširjeno mnenje, da se domača detelja ne sme sejati v „mlaju“, ker se po taki detelji živina rada peni. Jaz za svojo osebo tega seveda ne verujem, vendar je resnično, da se živina (konji kakor goveda) tuintam po uživanju detelje silno peni, in ker ljudem ne vem vzroka povedati ter jim zato ne morem vraže izgovoriti, prosim pojasnila, **zakaj se včasih živina silno peni, kadar je deteljo?** (L. S. v M.)

Odgovor: Prav imate; luna v nobenem oziru ne vpliva na deteljo. Če se pa živina po uživanju detelje močno peni, t. j., da se ji iz gobca izceja izredno veliko sline, pa prihaja odtod, če je detelja napadena po glivi rje, latinski „uromyces“. Ta gliva, užita z deteljo, močno vpliva v gobcu na nekatere čutnice, ki sprožijo močno izcejanje sline iz slinastih žlez. Po rji napadena detelja ima črno pikčasto listje in je taka kakor bi bila od muh onesnažena. Kakor v vsakem takem slučaju, kadar kmetovalci ne poznajo vzroka kakšni nenavadni prikazni, tako tudi v tem slučaju pripisujejo vzrok kakim nadnaravnim silam, n. pr. luni, ter se potem trmoglavo drže zavzetega stališča.

Vprašanje 125. Zidam nov obokan hlev, ki sem ga mislil pokriti s slamo, kakor so vse hiše v našem majhnem selu, ter imam potrebno slamo že pripravljeno. Sedaj **se mi je ukazalo, da moram novi hlev kriti z opeko**, ki je nimam pripravljene in je pri nas tudi ni dobiti. Ali

se morem na kak način upreti temu ukazu, kajti slamnata streha me bo najmanj stala in sem tudi čul, da se seno, hranjeno pod streho iz opeke, kvari. (F. P. v G.)

Odgovor: Glasom § 45. deželnega stavbenega zakona za Kranjsko se morajo novi strešni stoli pokrivati z opeko, škriplom, kovino ali s kako drugo od politične oblasti za nezgorljivo spoznano rečjo. Ta paragraf tudi določa, da je posestnik stavb, ki so krite s slamo ali z lesom, siliti ob velikih popravilih streh h kritju z nezgorljivimi rečmi, če so stene in strešni stoli teh stavb sposobni nositi tako kritje. — Zahteva, ki se do Vas stavi, je torej po zakonu utemeljena, zato se ne morete ustavljati ukazom stavbene oblasti. — Pod slamnato streho se seno res najbolje hrani, a nikar ne mislite, da je ta prednost napram stregi iz opeke bogvedi kako velika. Tudi pod streho iz opeke se seno izvrstno hrani. Verujte nam, da imajo kmetovalci pod strehami iz opeke večinoma boljše krmo in boljše živino kakor oni pod slamnatimi stregami!

Vprašanje 126. Po naših gozdih se vrši velika škoda, ker gotove vrste ljudje tajno **odščipavajo vršičke smrekam in drugemu igličastemu drevju**, da jih potem naprej prodajajo. Ali ni nobene pomoči, da se prepreči tako poškodovanje gozdov, in ali bi ne mogla kmetijska družba na to delati, da se zlasti na kolodvorih zalotijo odpošiljalci takih vršičkov in se kaznujejo? (F. Z. v Š.)

Odgovor: Odščipavanje vršičkov igličastemu drevju je že prepovedano po gozdnem zakonu in vrhutega je c. kr. deželna vlada z razglasom z dne 3. maja l. 1883., št. 2702. dež. zak. št. 12., posebno opozorila vse gozdne organe, občinske predstojnike in žandarmerijo, da naj strogo pazijo na ta prestopke gozdnega zakona. Z razglasom deželne vlade z dne 1. marca l. 1898., št. 3287., je pa bilo okrajnim glavarstvom vnovič ukazano velevati žandarmeriji, da naj pazi na tiste ljudi, ki prenašajo smrečje ali druge vršičke, da se takoj primejo in zasuženi kazni dovedo. — Iz tega morete razvideti, da je v Vašem zmislu že po zakonu poskrbljeno, zato Vam priporočamo obrniti se do županstva, ki naj prosí pri okrajnem glavarstvu ali naravnost pri žandarmeriji, da se bodo na kolodvorih in tudi drugod pregledovale sumljive vreče, kjer se utegnejo nahajati smrekovi vršički. Sklicujte se na gori navedene razglase.

Kaj delajo naše podružnice.

Čl. načelnštva podružnic nujno prosimo za redna in kratka poročila o svojem delovanju, ki bodo njim v čast in tovarišicam v spodbudo!

Podružnica v Kostanjevici.

Leta 1888., torej pred dvajsetimi leti, je bila tudi za kostanjeviški sodni okraj ustanovljena posebna kmetijska podružnica, ki pa zbog nebriznosti svojih udov ni nikdar kazala posebno živahnega delovanja, in ko so se slednjič v bližini ustanovile druge podružnice, je takorekoč popolnoma zaspala. Glasom §. 35. družbenih pravil pravzaprav kostanjeviška podružnica ni več obstala, kajti več kakor 10 let ni imela občnega zbora in pravilno izvoljenega načelnštva ter odbora. V nadi, da se ta podružnica vendar zopet oživi, ni glavni odbor glasom gori omenjenega paragrafa sklenil razpusta podružnice ter je udnino pobiral naravnost iz Ljubljane, kajti število udov je padlo pod 20 in je bil obstoj podružnice samo še na popirju. Kakor drugod, tako so tudi v Kostanjevici kmetovalci pričeli spoznavati važnost kmetijske organizacije ter so glavnemu odboru prihajala pisma, izrazujoča željo, naj bi se ta podružnica oživila. Ta želja se je

izpolnila, in 25. marca je bil ustanovni občni zbor ter je takoj pristopilo toliko novih udov, da sedaj šteje že 53 udov. Za načelnika je bil izvoljen g. Lavoslav Bučar, enolog in posestnik v Kostanjevici, za odbornike pa gg. Ivan Globočnik, veleposestnik na Dobravi, Alojzij Gatsch, posestnik in trgovec v Kostanjevici, Anton Hodnik, posestnik v Orehovu, in Janez Šteh, posestnik na Malencah. Voselo vest o obnovljenju kostanjeviške podružnice prijavljamo z nado, da bo marljivo delovala v prid kmetijstvu in da bo znala izven vseh strankarskih prepričev združiti kmetovalce na skupno delo za agrarske koristi svojega okoliša.

Podružnica v Rovtah nad Logatcem.

Naša podružnica je imela 24. marca občni zbor, kjer je bil izvoljen nov načelnik, g. Janez Kavčič, za njegovega namestnika F. Lukan iz Propretnega brda, v odbor pa gg. M. Istenič v Rovtah, Ivan Jurca v Petkovcu, Jakob Kunc ml. v Rovtah in Alojzij Sežun, učitelj v Rovtah za tajnika.

Podružnica ima premoženja v gotovini 180 K. Ta vsota se porabi za novo ograjo pri drevesnici. Drevesnica prav dobro uspeva in je na veliko korist podružničnim udom. Drevesa se oddajajo po 40 h. Najbolj se goje hruške mošnice, ker je po njih v naših visokih hribih največ povpraševanja. Letos bomo drevje celo ceneje oddajali ter bomo pričeli vzgajati tudi gozdne sadike, in sicer najprej za poskušnjo.

Podružnica ima za vso občino na razpolaganje žitočistilnik, ki se prav pridno rabi.

Tudi pri nas je zajec naredil precej škode; vendar je pri nas nevarnejši škodljivec divji petelin, ki je n. pr. letos okljuval vrhe mnogim tisočem lepega mladega gozdnega drevja. Na občnem zboru se je veliko govorilo o škodi, ki jo dela divjačina. Pač skrajnji čas je, da se lovski zakon izpremeni na korist kmetovalcem.

V naši občini se že zelo rabijo umetna gnojila in je ta poraba od leta do leta večja, na čemer se je zahvaliti uspešnemu delovanju naše podružnice.

Splošnja želja tukajšnjih kmetovalcev je, da naj se kmalu vrše v naši občini strokovnija predavanja o umnem ravnanju in gnojenju travnikov, o umni reji prasičev in goved, posebno pa o preureditvi naših slabih hlevov.

Podružnica v Št. Janžu na Dolenjskem.

O naši podružnici se je doslej kaj malo izvedelo v javnosti. Skoraj bi bilo misliti, da je le na popirju. Vendar temu ni tako. Dasiravno tiha, vendar deluje v prosep svojih udov, ki jih je letos 52, kaj marljivo in uspešno. Vsako leto naroči mnogo umetnih gnojil, sadnega drevja, a v prvi vrsti se trudi za povzdigo vinstva. Pri tem jo kaj krepko podpira blag. gospod B. Skalicky, c. kr. vinarski nadzornik v Novem mestu. Ta gospod je iz svojega nagiba priredil tekom 7 mesecev že 2 predavanja o vinogradništvu. Sicer mu je bila v veliko zadoščenje ogromna udeležba pri obeh predavanjih, vendar naj mu bo na tem mestu v imenu podružnice izrečena srčna hvala in želja, da nam poda še več tako zanimivih in koristnih dni, saj naši ljudje so ukaželjni in napredni ker se zavedajo, da je danes vsako delo brez izobrazbe le trud, a uspeha nobenega.

Kmetijske novice.

Živinski potni listi za konje. Ker se v zadnjem času pogosto pojavlja smrkavost in garjavost konj in se naj-

večkrat ne more zaslediti, odkod je bolezen zanesena, je c. kr. deželna vlada za Kranjsko na podstavi zakona o živinskih kugah odredila, da morajo imeti od 1. maja 1907 naprej tudi konji, osli in mule, ki se priženo na semenj ali na dražbo, s seboj živinske potne liste. Opozarjamo gospodarje na to naredbo, kajti prestopki se bodo v zmislu gorenjega zakona precej občutno kaznovali.

Za planinarstvo. V zadnjem zasedanju kmetijskega sveta je bil izvoljen poseben odsek, ki naj se peča s posvetovanjem o deželnih zakonih za varstvo in pospeševanje planinarstva. Ta odsek je imel svojo prvo sejo 4. t. m. Kot zastopnik Kranjske se je udeležil naš podpredsednik gospod graščak in komercialni svetnik F. Povše.

Zakon o izviru hmelja je dobil najvišje potrjenje in kmalu bodo sledile izvrševalne naredbe, vsled česar bo zakon v veljavi še pred koncem meseca septembra, to je preden se bo pričela vršiti kupčija z novim hmeljem.

„O prvinah in spojinah“ je naslov novi knjigi, ki jo je spisal tajniški pristav naše družbe g. Fr. Štupar in smo o njej že v zadnji številki „Kmetovalca“ obširno poročali. Knjigo je dobiti tudi pri naši družbi s poštnino vred za 1 K 66 h ter je denar naprej poslati. — Knjiga obravnava na poljuden način kemijsko vedo, ki je najimennitnejša podlaga kmetijstvu, zato jo je pisatelj priredil za posebne potrebe kmetovalcev. Kemija je sploh precej težka znanost in za tistega, ki se je prične učiti, tudi zato silno suhoparna. A kadar človek premaga prve težave in dobi osnovne pojme o kemiji, pa se mu odpre čisto nov svet ter zagleda okoli sebe vse polno prej neznanih mu pojavov, ki ga uče, kakšno važnost ima kemija v življenju, v raznih obratih, zlasti pa v kmetijstvu; in potem mu postane poprej suhoparno berilo najzanimivejši pouk, ki mu služi za razvedrilo in posebno za napredovanje. Sezite kmetovalci po Štuparjevi knjigi, premagajte prvotne težkoče, ki Vam jih dela povsem neznan predmet, in naši boste brezmejen zaklad prepotrebni naukov, ki brez njih ni misliti na umno kmetijstvo.

Družbene vesti.

**** Zaloga od kmetijske družbe kupljene in za ude namenjene modre galice gre h koncu.** Kdor je še ni naročil, naj se podviza, ker družbi zaradi previsoke cene ne bo kazalo nove zaloge nabaviti. Čč. načelništva podružnic naj se strogo drže načela, udom modro galico dajati le proti gotovemu plačilu. Zastankov kratko malo ne trpimo! Družbi že prihajajo poročila o nepoštenem ravnanju z modro galico. Posamezni udje jo navadno veliko več naročajo, kakor je potrebujejo, da jo potem oddajajo neudom, jo z dobičkom naprej prodajajo, in to celo čez mejo na Hrvatsko ali Primorsko. Če dobi reven neud majhno množino modre galice za svojo potrebo, to bodi, drugače naj pa načelništva posameznim udom le toliko galice dajo, kolikor je resnično potrebujejo. Mnogokrat čujemo norčevanje: Čemu naj bi bil ud kmetijske družbe, saj vseeno dobim po drugih udih od družbe, kar hočem! Tako ravnanje je preprečiti, zato vse pošteno misleče ude prosimo, naj nam pomagajo. Kmetijska družba daje gospodarske potrebščine le svojim udom, in kdor pomaga kršiti to načelo, ta je deležen sleparstva.

Semena štajerske (rdeče) detelje ima družba le še prav malo v zalogi in nove zaloge ne bo več dobiti, kajti zaloge lepega semena so v vsej Avstriji skoraj popolnoma izpraznjene. Naročila bomo izvrševali, dokler bo kaj sedanje zaloge. Nujno priporočamo gospodarjem, naj pravočasno poskrbe za to seme, kajti pozneje se utegne pripetiti, da ga

sploh nikjer ne bo dobiti. Veliko je na to nepriliko vplivalo dejstvo, da se je v zadnjem času iz Avstrije izvozilo 4000 stotov deteljnega semena v Južno Ameriko.

**** Tomasove žlindre** družba sedaj nima prav nič več v zalogi, kajti zaloga nemških tvornic v Trstu je popolnoma izpraznjena, in dokler ne pripelje drug parnik nove zaloge v Trst, toliko časa družba ne more izvrševati naročil na Tomasovo žlindro.

**** Naročitve na sadno drevje** je družba vsa zvršila, bodisi naravnost posameznim udom, bodisi potom podružnic.

**** Trtne škropilnice** ima družba kakor prejšnja leta tudi letos v zalogi, in sicer tri vrste: Navadne škropilnice, „Korona“, po 20 K; škropilnice najnovejše sestave, „Hero“, pri katerih se da izneti sesalnica, po 30 K in škropilnice za sadno drevje ter visoke latnike „tirolske sestave“ po 35 K. Te cene veljajo z zabojem vred. Opozarjamo, da so vse trtne škropilnice z bakreno posodo letos v ceni silno poskočile, ker je baker za $\frac{1}{3}$ dražji kakor lansko leto. Naša družba je kupila trtne škropilnice že meseca julija lanskega leta, zato ima še nižje lanske cene, ki jih bo pa mogla le toliko časa zdrževati, dokler bo kaj kupljene zaloge; zaraditega prosimo ude, da se podvzajajo z naročili.

**** Češpljevo drevje**, in sicer lepo, visokodebelno vzgojeno, z lepimi in gladkimi debli, ima družba v precejšnji množini naprodaj ter se gg. udje posebno opozarjajo na to drevje. Na razpolago so naslednje vrste: domača, bosenska in velika italijanska češplja.

**** Semenski krompir** oddaja družba kakor običajno, in sicer svoj pridelok od izvornih vrst, kakor oneidovec, zborovec in prof. dr. Nielsen. Cena krompirja je 7 K za 100 kg z vrečami vred. Oddaja se le v vrečah po 50 kg.

**** Plemenske prasiče** velike bele angleške pasme bo družba oddajala spomladi pod pogoji, ki so označeni v razglasu med uradnimi vestmi te številke.

**** Modro galico za škropljenje trt proti peronospori** ima kmetijska družba tudi to leto v zalogi, in sicer ne smetno ameriško ali angleško blago v težkih sodih, temveč najčistejšo galico iz slavnoznanne tvornice v Ustju na Češkem. Cena galici je 80 K za 100 kg v Ljubljani. Oddaja se v vrečah po 100 in po 50 kg. Podružnice, ki galico za svoje ude naroče skupno, jo dobe voznine prosto, dočim morajo posamezni naročniki voznino sami trpeti; zato nujno priporočamo, naj vsak ud galico naroči potom podružnice. Podružnice naj gredo tistim vinščakom, ki zaradi revščine ne morejo biti udje družbe, na roke ter naj jim dajo galico za tisto ceno kakor udom. Kdor pa udnino lahko utrpí, naj galice ne dobi, če ne pristopi k družbi. Gori označena cena velja, dokler ima družba v zalogi jeseni kupljeno galico; če bo treba kupiti nove zaloge, bo cena meseca maja gotovo višja, zato nujno prosimo takejšnjih naročil. Modra galica je v primeri z lansko za 20 K dražja, ker je cena bakru za $\frac{1}{2}$ poskočila. Že danes stane modra galica v Trstu ali v tvornici 83 do 84 K, in sicer pri naročilu na cele vagon, dočim jo prekupei že po 87 K drže in se je torej nadejati, da se bo galica spomladi nadrobno prodajala po 1 K za kg. Naša družba je galico pravočasno ugodno kupila, zato jo more podružnicam tudi nadrobno po 80 kron 100 kg oddajati, in sicer plača družba poleg tega tudi vso voznino do sedeža podružnice. Pri tej priliki družba javlja, da je naročeno modro galico družbi, oziroma podružnicam, takoj plačati. Slednje morajo izkupilo takoj poslati družbi, ker je družba modro galico kupila proti gotovemu plačilu ter mora za 20 kupljenih vagonov 160.000 K založiti. Naročila, ki jih družba ne plača takoj, so dražja, ker teko zamundne obsteti. Te izgube pa družba ne more trpeti.

**** Zmleto žveplo proti plesnobi** na trtah ima družba v zalogi le v najfinjši kakovosti in je vsled tega nekoliko dražje, se ga zato $\frac{1}{4}$ manj porabi in je jačje v svojem učinku. To „ventilirano“ žvepleno moko oddaja družba po 18 K 100 kg, in sicer v vrečah po 50 kg. Podružnice, ki skupno naroče žvepleno moko, jo dobe voznine prosto, kakor modro galico.

**** Deteljno seme**, zajamčeno predenice čisto in potrjeno od c. kr. semenskega preskušališča na Dunaju, oddaja družba svojim udom z zabojem vred, in sicer seme domače, štajerske ali črne detelje po 1 K 70 h, in seme lucerne ali nemške detelje po 1 K 60 h kilogram. Lucerna je inozemska, in ker sedaj zanjo velja uvozna carina 8 K za 100 kg, zato je letos dražja.

**** Seme krmske pese** dobivajo udje pri družbi po 90 h kilogram z zabojem vred, in sicer rdečo in rumeno mamutovko ter rumeno ekendorfovko.

**** Glede oddaje semen** objavljamo, da veljajo gori označene cene z zabojem vred in s stroški za vozni list le pri naročilih nad 5 kg. Pri naročilih do 5 kg se posebej zaračunata zavoj in vozni list.

**** Lanene tropine**, ki so najboljša močna krma za živino in skoraj nenadomestna pri vzreji mlade govedí, ima družba vso zimo v zalogi ter jih oddaja po 19 K 100 kg z vrečami vred. Te tropine se oddajajo le v vrečah po 50 kg.

**** Umetna gnojila** ima kmetijska družba sedaj naslednja v zalogi:

Rudninski superfosfat po 7 K 75 h 100 kg z vrečo vred.

Kajnit po 5 K 50 h 100 kg.

Kalijevo sol po 12 K 60 h 100 kg. To gnojilo se oddaja tudi v vrečah po 50 kg za 6 K 50 h, ker tvornica za množine po 50 kg zaračuna 20 h za vrečo. Kdor gnojil travnike s Tomasovo žlindro ali z rudninskim superfosfatom, ta mora gnojiti tudi s kalijem, bodisi s kalijevo soljo ali s kajnitom. Mi odločno priporočamo kalijevo sol, ki ima v sebi 40 % kalija in stane 12 K 60 h, dočim ima kajnit le 12—13 % kalija ter stane 5 K 50 h. Namesto 300 kg kajnita se vzame le 100 kg kalijeve soli, a ima še več kalija in se vrhutega še prihrani 3 K 90 h.

Kostno moko po 28 h za kilogramski odstotek fosforove kisline. Režijski stroški se posebej zaračunijo. Vreča se ne računa.

Kostni superfosfat po 11 K 100 kg z vrečo vred.

Čilski soliter po 35 K 100 kg z vrečo vred v množinah najmanj po 100 kg. V manjših množinah velja 1 kg 40 h.

**** Klajno apno** oddaja družba v izvornih vrečah, težkih 50 kg, po 22 h kg. V manjših množinah, nad 20 kg, po 24 h, v množinah pod 20 kg pa po 26 h kg. Za manjše pošiljate na zunan se še posebej zaračunajo za vsako pošiljatev 30 h za zavoj, vozni list itd. — Manj kakor 5 kg se ne razpošilja. — Opozarjamo, da je klajno apno potreben dodatek h krmí, koder krmila nimajo v sebi dovolj rudninskih snovi, zlasti fosforove kisline, in da klajnega apna ni zamenjati z ničvrednimi redilnimi štopami za živino.

**** Živinsko sol** priskrbuje družba vsem tistim, ki ne morejo osebno v Ljubljano ali ki je v svoji bližini ne morejo kupiti, po 6 K 90 h 100 kg ali pa 3 K 60 h 50 kg. Živinska sol se oddaja le v vrečah po 50 kg. Le tista naročila na živinsko sol se zvršujejo, ki se zanja denar naprej pošlje. V navedeni ceni so všteti izdatki za vozni list in stroški ob sprejemu denarja, ki se morajo plačevati v Ljubljani.

**** Za živinorejce** ima družba v zalogi požiralnikove cevi po 12 K in trokarje po 5 K. Oboje služi da se napenjanje govodi hitro in zanesljivo odstrani. — V zalogi ima družba tudi mlečne cevi komad po 80 h. Mlečne cevi se rabijo za odtok mleka, kadar kravo vime tako boli da je ni mogoče molsti. — Mlečna cev se porine skoz sesek v vime ter se potem vime stiska in tlači, da vse mleko odteče. — Napajalnike za teleta iz pocinjene ploščevine oddaja družba po 10 K.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V a b i l o.

**Podružnica c. kr. kmetijske družbe kranjske v
Št. Vidu pri Ljubljani**
priredi svoj

V. kmetijski sestanek

v nedeljo, 20. aprila popoldne ob štirih pri
Žibertu na Trati.

Predaval bo c. kr. veterinarski nadzornik gosp. A. Pavlin o prvi pomoči pri živinskih boleznih, porodih itd.

K temu sestanku vabim č. ude c. kr. kmetijske družbe in po njih vpeljane goste.

Ant. Štrukelj, podružnični načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru kamniške kmetijske podružnice, ki bo v soboto, 4. maja t. l. ob devetih dopoldne na vrtu Fischerjevega hotela v Kamniku.

S P O R E D :

1. Ugotovitev imenika podružničnih udov.
2. Predlogi za občni zbor c. kr. kmet. družbe.
3. Predavanje g. ravnatelja G. Pirca.

Kmetijska podružnica v Kamniku,

dné 24. marca 1907.

Valentin Benkovič, načelnik.

R a z g l a s

o oddaji plemenskih prasičkov jorkširske (velike bele angleške) pasme.

Podpisani odbor bo oddajal, kakor dostoj, plemenske mladice jorkširskega prasičjega plemena pod nastopnimi pogoji:

1. Prasički se oddajajo po 10 in tudi več tednov stari, in sicer kakršne starosti se dobe.
2. Cene prasičkom so za polovico nižje kakor jih plačuje družba.
3. Oddajajo se ali sami mrjaščeki ali pa svinjica z mrjaščekom vred.
4. Kdor prasiče dobi, se mora pismeno zavezati:
 - a) da jih obdrži za pleme, dokler bodo sposobni;
 - b) da naznani odboru, kadar jih neha imeti za pleme;
 - c) da bo pripuščal mrjasca tudi svinjam drugih gospodarjev.

Došle prošnje bo odbor reševal povrsti, kakor bodo dobajale, in sicer vselej takrat, kadar dobi takih plemenskih prasičkov, ki pa seveda niso vedno v zadostnem številu na razpolaganje.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 15. marca 1907.

Št. 6851.

R a z g l a s.

Na podstavi zakona z dne 7. septembra 1905, drž. zak. št. 163., o odvrčanju in zatiranju svinjske kuge, oziroma v izvršitev tega zakona izdanega ministrskega ukaza z dne 6. novembra 1905, drž. zak. št. 164., se v sporazumljenju s c. kr. kmetijsko družbo za Kranjsko za II. četrtletje 1907 razglašajo nastopna vrednostna tarifa, po kateri se določuje odškodnina, ki jo je plačevati po določilih navedenega zakona iz državnega zaklada za prasiče za rejo in plemenske prasiče, zaklane vsled uradnega ukaza.

Za prasiče za rejo, ki so bili vsled uradnega ukaza zaklani in zdravi spoznani, in sicer:

A. Pri prasičih za rejo deželnega plemena:

1. Prasički do 3 mesecev K 1.48	} za kilogram
žive teže.
2. Prasički do 1 leta . . . > 1.40	
3. Prasički nad 1 leto . . . > 1.06	

B. Pri prasičih za rejo iz križanja z angleško pasmo:

1. Prasički do 3 mesecev K 1.84	} za kilogram
žive teže.
2. Prasički do 1 leta . . . > 1.56	
3. Prasički nad 1 leto . . . > 1.14	

C. Pri prasičih za rejo čistega angleškega plemena (importirani ali domače reje):

1. Prasički do 3 mesecev K 2.06	} za kilogram
žive teže.
2. Prasički do 1 leta . . . > 1.72	
3. Prasički nad 1 leto . . . > 1.44	

Pri plemenskih prasičih, ki so bili vsled uradnega ukaza zaklani in zdravi spoznani, pride k odškodninam, dognanim po gori navedenih vrednostnih postavkih, še 25% dodatek.

Za one prasiče za rejo in plemenske prasiče, ki se po uradnem ukazu zakoljejo, po zakolu pa na kugi bolni spoznajo, se s pridržkom določil §§ 8., 9., 10. in 14. navedenega zakona iz državnega zaklada povrne le polovica one odškodnine, ki bi se določila v slučaju, da bi bili prasiči po zakolu zdravi spoznani.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 8. aprila 1907.

Listnica uredništva.

I. P. v Št. J. Odstopiti svet, tudi proti plačilu, za zasebno pot, ni mogoče nikogar siliti.

F. P. v R. Urednik ne more biti odgovoren za inserate, kajti dotičnega lista urednik se prav gotovo ne briga za inserate, in tisti, ki jih sprejemajo, pa zopet niso veščaki, da bi vedeli, če je ponujani krompir res kaj vreden in če je nastavljena cena primerna.

V. L. v A. Če je limonovo drevje pozebilo, je vse porezati, kar je pozeblega, oziroma suhega, in sicer, če treba, do korenin.

I. F. v O. Pavova jajca za valjenje ima naprodaj Rudolf Valenčič v Trnovem pri Il. Bistrici.

A. Ž. v S. Če konj z nogo večkrat ob tla bije, ne moremo vedeti, če je to posledica sploh kakšne bolezni, zato Vam ne moremo dati sveta. Dajte konja preiskati po kakem živinozdravniku.

P. P. v Z. Če niste zadovoljni s povračilom škode pri trtah, storjene po zajcib, ki Vam jo je prisodilo okrajno glavarstvo na podlagi izjave cenilcev, potem se morete pritožiti v postavnem roku na deželno vlado.